

Η ημέρα της Δασοπονίας

Η ημέρα της Δασοπονίας, της οποίας τον εορτασμό θεσμοθέτησε ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών μόλις προ τριάντα εννέα ετών, είναι άγνωστο προ πόσων χιλιάδων ετών έπρεπε να εορτάζεται, αφού, κατά την αφήγηση τουλάχιστον της Βίβλου, οι πρώτοι άνθρωποι εγκατεστάθησαν εντός ενός χώρου δασικού με τη σαφή εντολή «*εργάζεσθαι αὐτόν καὶ φυλάττειν*». Διότι η ασιατικής προέλευσης λέξη «*παράδεισος*» σημαίνει πράγματι το δάσος. Με την έννοια αυτή τη χρησιμοποιεί και ο Ξενοφών, δηλώνοντας ένα τόπο «*μέγαν καὶ δασὺν παντοίων δένδρων, καὶ ἀγρίων θηρίων πλήρη*».

Επομένως ήδη εξ αρχής μας έχει παραδοθεί ο ορισμός του δάσους ως περίπλοκου οικολογικού συστήματος, όπου εντός μιας μεγάλης επιφανείας εδάφους, συμβιούν δένδρα και ποικίλα άλλα είδη χλωρίδας και πανίδας. Πλην αυτού όμως, με την εντολή «*εργάζεσθαι καὶ φυλάττειν*», καθορίζεται συγχρόνως σε γενικές γραμμές και το έργο της δασοπονίας, που είναι ο συνδυασμός καλλιέργειας («*εργάζεσθαι*») και προστασίας («*φυλάττειν*») του δασικού οικοσυστήματος, αυτό δηλαδή που ονομάζουμε σήμερα «*αιεφορική διαχείριση*». Διότι η «*αιεφορική διαχείριση*» συνδυάζει την εσαεί διατήρηση της βιοποικιλότητας και την προστασία του εδάφους και των υδάτινων πόρων με την άντληση όχι μόνον αμέσων ή εμμέσων οικονομικής φύσης αγαθών, αλλά και αγαθών που αφορούν τη σωματική, πνευματική και ψυχική υγεία και την αισθητική απόλαυση.

Η επιτυχία του έργου αυτού θα μου επιτρέψετε να επισημάνω ότι, όπως συμβαίνει και σε πολλούς άλλους τομείς, δεν μπορεί να είναι μόνον αποτέλεσμα πόρων και επαγγελματικής επάρκειας. Όλοι γνωρίζουμε ότι και οι καταστροφές των δασών και δασικών εκτάσεων και τα εν γένει οικολογικά εγκλήματα συνέβησαν κυρίως από έλλειψη σεβασμού και αγάπης προς το φυσικό περιβάλλον. Οι αρχαίοι έτρεφαν ένα είδος θρησκευτικού δέους για τα δένδρα, εντός των οποίων πίστευαν ότι κατοικούν κατώτερες θεότητες και πολλές φορές λάτρευαν το θείο μέσα σε ιερά και απαραβίαστα άλση.

Ο Όμηρος ονομάζει πολλές φορές το δάσος «*ύλην*» και δεν είναι ίσως τυχαίο το γεγονός ότι η λέξη «*ύλην*», ως όρος φιλοσοφικός, αποδίδεται συνήθως σε μια ζωντανή ουσία, μητέρα και τροφό όλων των όντων. Προφανώς επιβίωση των αντιλήψεων αυτών αποτελεί και η νεότερη λαϊκή παράδοση, σύμφωνα με την οποία κάποια δένδρα είναι επίσης έμψυχα ή στοιχειωμένα! Ο παλαιός Αθηναίος αγρότης π.χ., που θεωρούσε, όπως ο αρχαίος, «*στοιχείο*» το δένδρο της ελιάς, δεν ξάπλωνε στον ίσκιο της, πριν να την καλοπιάσει:

*Καλημέρα σου, κερά,
πὸν γιομίζεις λαδερά,*

*πὸν φωτᾶς δικοὺς καὶ ξένους,
ζωντανοὺς καὶ πεθαμένους!*

Ίσως ἀν εἶχε διατηρηθεῖ, ὄχι βέβαια ὡς δεισιδαιμονία, ὁ σεβασμὸς αὐτός, νὰ υπήρχε ἀκόμη ὁ ἀρχαῖος Πεισιστράτειος ελαιώνας, ὁ Λόγγος τῶν Ἀθηνῶν. Ίσως ἐξ αἰτίας αὐτοῦ νὰ ἔγραφε καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης τὸ 1909 ὅτι «Παντοῦ παρουσιάζονται Ρωμηοὶ διὰ συζήτησιν περὶ τοῦ ἂν ὑπάρχουν στοιχεῖα. Ἐγὼ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἂν εἶχα ἐξουσίαν, θὰ ἔθετα φίμωτρον»!

Ὁ θεωρητικὸς ὅμως καὶ ὁ πρακτικὸς ἐξ Ἐυρώπης υλισμὸς, μαζί με τὴ νεωτερικὴ θεότητα τῆς Λογικῆς, τῆς ὁποίας λησμονοῦμε συχνὰ τὸν τυπικὸ χαρακτήρα, κλόνισαν τὴν πίστη στὴν ιερότητα τοῦ κόσμου ποὺ μας περιβάλλει καὶ ἔθεσαν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους τὰ δάση τῆς πατρίδας μας ὑπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ ἀδίστακτου υλοτόμου καὶ τὴ «διαχείριση» τοῦ ἐμπρηστή ἢ τοῦ οἰκοπεδοφάγου. Θα ἐνθυμείσθε τὸ ποίημα τοῦ Μεσολογγίτη κοντοπατριώτη μου ποιητῆ ἀπὸ τὴ συλλογὴ «συντρίμματα»:

*Τὸ δάσος πὸν λαχτάριζες
ὥσπου νὰν τὸ περάσης
τώρα νὰν τὸ ξεχάσης,
διαβάτη ἀποσπερνέ.*

*Μιὰν ἀγγινὴ τὸ κούρσεψαν
ἀνίδρωτοι λοτόμοι
κι ἐκεῖ εἶναι τώρα δρόμοι,
διαβάτη ἀποσπερνέ.*

*Γενῆκαν νεκροκρέββατα
τᾶγρια δεντρά του τώρα
καὶ θὰ τὰ βρῆς στὴ χώρα,
διαβάτη ἀποσπερνέ!*

Χρειαστήκαν οἱ ὀδυνηρὲς αὐτὲς ἐμπειρίες καὶ ὁ ορατὸς κίνδυνος νὰ καταστραφεῖ ὁ πλανήτης, γιὰ νὰ ἀντιληφθούμε ὅτι δε μπορούμε νὰ ζήσουμε, παρὰ μόνον ὡς συνεργάτες, καὶ ὄχι κατακτητὲς, ὅλων αὐτῶν τῶν ὀργανισμῶν ποὺ συνιστοῦν τὸ φυσικὸ μας περιβάλλον, στο ὁποῖο οφείλουμε σεβασμὸ καὶ ἀγάπη. Ίσως ἔτσι κατορθώσουμε νὰ μὴν ἐπαληθευθεῖ ὁ λόγος τοῦ ἐπίσης πατριώτη μου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ ὅτι «οἱ ἄνθρωποι θὰ μείνουν πτωχοί, γιὰτὶ δὲν θᾶχουν ἀγάπη στὰ δέντρα»!

Ὁ Πρόεδρος

Παναγιώτης Δ. Πλατῆς